

S pticami si delimo tudi tla

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) z varstvom ptic in njihovih življenjskih okolij prispeva k ohranjanju narave in s tem celotne družbe. Zavzemajo se za ureditev naravnega rezervata za ogrožene vrste na območju nekdanje Tovarne sladkorja Ormož

KATARINA BULATOVIČ

"Črna žolna trka!" nenadoma vzklikne in pogled usmeri k nebu. "Slišite to bobnanje? Včasih jih ljudje zamenjajo z detlom, ampak ti so v resnici manjši," razloži **Damijan Denac**, direktor društva **DOPPS**. "Ste jo videli?" vpraša, ko se čez trenutek ponovno ozre navzgor k modrini, ki jo je preletela črna ptica z rdeče obarvanim perjem na glavi. Kmalu se izgubi v daljavi, nad pokrajino koruznih polj, trstik in gozdov, ki obsega 60 hektarjev zemlje in 30 hektarjev vodnih površin. "Stojimo sredi enega najpomembnejših območij za ptice v Sloveniji," pravi Denac.

Ormoške lagune

V šestih bazenih za odpadne vode nekdanje Tovarne sladkorja Ormož je zaradi zgradbe, načina obratovanja in geografskega položaja nastal habitat za ptice z nacionalnim in mednarodnim naravovarstvenim pomenom. "Mnoge vrste so gnezdile samo tukaj, nekatere so se na mokrišču ustavile zaradi eksplozije nevretenčarjev. Dogajale so se neverjetne stvari," se spominja Denac.

Ko so tovarno leta 2006 zaprli, so območje prepisali društvu: "Na našo pobudo območja niso uničili. Lastniki so gojili posluš do narave, kar je bilo izrednega pomena. Če te note ne bi izkazali, danes takšne naravne pestrosti ne bi bilo." Vendar so določene vrste ob zaprtju in posledičnem po-

manjkanju vode izginile, ostale so le prilagodljivejše. "Bazeni so se začeli zaraščati, ni bilo dotoka vode. Sistem, ki je prej odlično deloval, je izostal," pravi **Dominik Bombek**, v **DOPPS** odgovoren za izobraževanje. "V tem času smo pridobili dovoljenje za nov dotok vode v rezervat in z gradnjo nasipov zemlje začeli pridobivati gnezditvene otoke za ptice," še pove Bombek in tako pojasni zvok strojev ob bazenih, ki z dviganjem zemlje ustvarjajo plitvine. "Končati nameravamo v tem letu," doda.

Narava kot vrednota

Neprofitna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1979, pri svojih dejavnostih združuje več kot tisoč članov, prostovoljcev in strokovnjakov. "Od avtoprevoznikov, pekov, kirurgov ... Cel spekter ljubiteljev narave," pravi Denac, ki se je raziskovalcem v društvu priključil kot osnovnošolec. "Takrat smo se z navdušenjem učili od starejših," se spominja. Danes se njegovo delo razlikuje od tistega nekoč. "V obdobjih imaš več različnih vlog, ki jih prevzemaš," skomigne. Ptice so ga pritegnile kot kazalci ohranjanja narave. "Najprej izgine ptica in šele potem gredo narobe druge stvari," reče. Nato njegovo pozornost vzbudi zvok v gozdu: "Skobec! Ujeda."

Tudi **Dominik Bombek** je naravo začel doživljati preko ptic, ko je v osnovni šoli postal član društva. Kot nekdanji učitelj biologije pravi, da otroci s svojim odnosom do narave

vplivajo na pogled staršev. "Otroke šolski učni programi vzgajajo v male znanstvenike, ki natančno poznajo procese v genetiki, nimajo pa pojma, kaj frči okoli njih," opaža.

Oba pravita, da je ljudem za to, kaj se dogaja v okolju, manj vseeno kot nekoč. "Narava sicer še vedno ni na prvem mestu, ker smo potrošniška družba. Vendar okolje postaja čedalje večja vrednota," pravi Bombek. "Nisi več čudak, če hodiš z daljnogledom po gozdu. Včasih bi te zaradi tega morda lovila policija," smeje doda Denac.

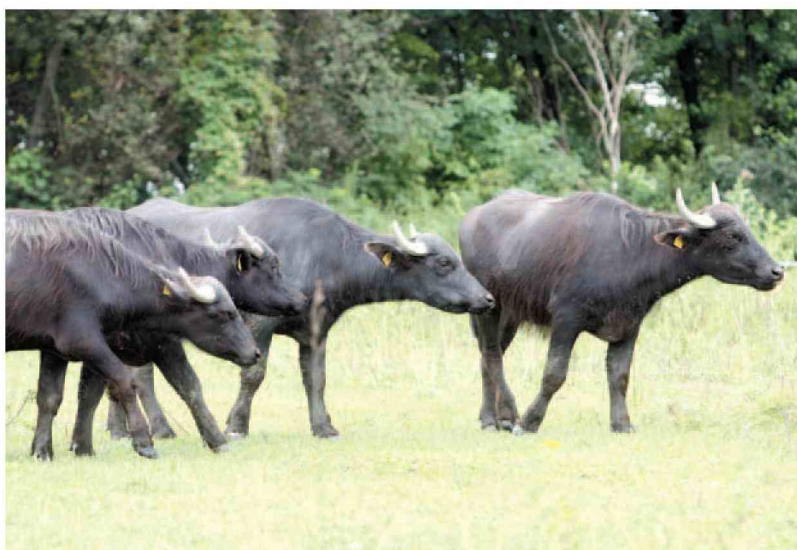
Narava še ni na prvem mestu

Z rokami objema teleskop na treh nogah in pogled usmerja skozi njegov objektiv. "Optični pripomoček za štetje ptic na večjih vodnih površinah," razloži varstveni ornitolog **Luka Božič**, ki tokrat dela na terenu. Njegova naloga je popisovanje ptic, ki jih je po besedah **Damijana Denca** relativno preprosto raziskovati: "Vendar pri opazovanju ptic ne gre zgolj za vstajanje ob štirih zjutraj in skrivanje med drevjem ob zori ... Ne, v tem primeru bi šlo zgolj za čisti užitek. Opazovanje je protokol, kjer ima vsak podatek svojo vrednost." Božičevo pozornost kmalu vzbudi rjava čaplja v daljavi, ki stoji v plitvi vodi sredi rogoza. "Vrsta, ki ne gnezdi v Sloveniji," se še nasmehne. Na urejenem travniku tik ob bazenih se pase šest bivolov, mirno prežvekujejo travo in z repom odganjajo mrčes. "Lahko kosite ali pa pustite, da ekosistem naredi svoje. Takšen travnik je zanimiv za ptice, ki jih privabljajo insekti. Ti pridejo sem zaradi teh štirih krav in dveh bikov. Želimo si naraščaja," razloži **Damijan Denac**. Obrne se k travnikom za sabo brez pašnih živali, ki so na gosto prekrite s koprivami: "Razlika je očitna."

Otroke vzgajajo šole v male znanstvenike, ki poznajo genetiko, nimajo pa pojma, kaj frči okoli njih

Štetje ptic poteka po natančno določenem protokolu. (Marko Vanovšek)

Bivoli privabljajo insekte, ti pa ptice. (Marko Vanovšek)